

Nr 355

Av herrar Norling och Öhman, om fördelning av hyreslägenheter efter behovsprinciper genom samhälleligt organ.

Den svårartade bostadsbristen, framför allt i de större städerna, aktualiserade redan under 1940-talet tanken på fördelning av lediga hyreslägenheter genom samhälleliga organ, varigenom garantier för skäligen hänsyn till behovs- och rättvisesynpunkter skulle erhållas. Efter upprepade framstötter i riksdagen, ej minst från den kommunistiska riksdagsgruppens sida, fick den hyresregleringskommitté, som tillsattes i mars 1951, bl. a. i uppdrag att utreda »i vilken utsträckning och på vad sätt en fördelning av ledigblivna lägenheter efter behovsprinciper bör genomföras».

Av 1956 års riksdagsberättelse framgår emellertid, att kommittén, sedan den under fjolåret avlämnat betänkandet om hyresregleringens avveckling, därmed slutfört sitt uppdrag. Det måste betecknas som i hög grad egendomligt, särskilt mot den bakgrund av tilltagande bostadsbrist som är för handen främst i storstäderna. I Stockholm ökade således totalantalet lägenhetssökande under första halvåret 1955 med drygt 8 000 och utgjorde vid halvårsskiftet nära 90 000. Härav saknade närmare 50 000 egna lägenheter, medan övriga 40 000 önskade byte.

Ingenting tyder på att en ändring till det bättre kan emotses så länge inte en kraftig utvidgning av bostadsbyggandets ram kommer till stånd. Enligt en uppgjord prognos väntas Stor-Stockholms — alltså huvudstaden inklusive grannstäderna — folkmängd under de närmaste 15 åren växa med 250 000 invånare. Om ramen för bostadsbyggandet i huvudstaden förblir oförändrad, står det redan nu klart att kön av lägenhetssökande kommer att tredubblas.

I Stockholm finns visserligen, liksom i Göteborg och flera andra större städer, ett kommunalt förmedlingsorgan. I avsaknad av lagstiftning på området är det tyvärr endast en mindre del av de ledigblivna lägenheterna — huvudsakligen det årliga nytillskottet jämte ledigblivna lägenheter i kommunalt ägda fastigheter — som ligger under dess kontroll. Det är ju uppenbart att i en stad av Stockholms storlek under loppet av ett halvt år avsevärt fler än de 6 162 lägenheter, som det kommunala organet förmedlade under första halvåret i fjol, blir lediga.

I skuggan av den alltmer elakartade bostadsbristen opererar ett otal skumma »hyresbyråer», ej sällan i maskopi med mindre nogräknade fastighetsägare, samt rena skojare. I ett uppmärksammat fall, som i fjol höstas rulla-

des upp inför Stockholms rådhusrätt, hade en dylik hyresskojare under tre års tid lurat av 144 lägenhetssökande 409 000 kronor. Vid handläggningen av detta mål framhölls från åklagarhåll som »skrämmande och upprörande att något som detta kunnat ske i vårt samhälle».

Det har nästan blivit ett talesätt bland den lägenhetssökande allmänheten i Stockholm, att lägenhet finns att få — bara man har 5 000 à 10 000 kronor att komma med »under bordet». En huvudstadstidning redovisade i fjol de erfarenheter, som en yrkeskvinna gjort under jakt efter lägenhet. Ett par avsnitt förtjänar att återges:

I månader har hon jagat bostad, sedan inackorderingsrummets tristess gått henne på nerverna och bostadsförmedlingens älskvärt förbindliga förklaring om att hon kunde motse en egen lägenhet ungefär fyra år efter det hon lämnat in sin ansökan om lägenhet gjort henne ännu mer desperat.

Hon sökte upp ett halvdussin av det otal hyresbyråer som är verksamma i Stockholm, svarade på ett flertal annonser och annonserade också själv några gånger.

Resultatet är förbluffande, säger hon själv. Jag kunde ha flyttat in i åtminstone ett trettiotal lägenheter. Varsågod, bara att välja! Behagas en lägenhet i centrum? Östermalm t. ex.? Eller en förort? Hur är det med Årsta? Passar Gubbängen kanske bättre? Eller Råsunda? Trevliga lägenheter och mindre trevliga lägenheter i perfekt skick och lägenheter i mindre gott tillstånd passerar revy. För det mesta omedelbart lediga. Eller lediga efter några veckor, enligt överenskommelse. Enda kruxet är bara de många tusenlapparna som krävs under bordet. I s. k. överlåtelse. Eller för övertagandet av möbler, som nu inte precis motsvarar idealbilden av hur sådana skall vara beskaffade. — Snälla ni, sa tre herrar på en av hyresbyråerna, när hon lät förstå att priserna var litet väl saltade, under 5 000 har ni inte en chans att få en etta i Stockholm. Och en tvåa får ni inte under 10 000.

Denna drastiska, verklighetstrogn bild av förhållandena på den stockholmska hyresmarknaden stod att läsa i Morgon-Tidningen — regeringsorganet — den 11 augusti 1955. Det understryker med skärpa behovet av ett ingripande, som gör slut på ockret och skojet i bostäder och lägger förmedlingen av alla ledigblivna hyreslägenheter i händerna på härför befintligt samhälleligt organ.

Vi yrkar,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Majt hemställer om förslag till lag om fördelning av hyreslägenheter efter behovsprincip genom samhälleligt (kommunalt) organ, av sedd att tillämpas i landets största städer samt i övriga tätorter med svår bostadsbrist, där ett mer avsevärt bestånd av hyreslägenheter förefinnes.

Stockholm i januari 1956

Anton Norling

G. Öhman